

Analyzing the Educational Challenges of Underage Marriage in Female Students

Nahid Ajourlo¹, Behboud Yarigholi^{2*}

1. M. A. in Educational Research, Department of Educational Sciences, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran.

2. Associate Professor, Department of Educational Sciences, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran.

Citation: Ajourlo, N., & Yarigholi, B. (2024). Analyzing the educational challenges of early marriage: A Meta-Synthesis Study. *Journal of Woman Cultural Psychology*, 16(62), 61-73.

<http://dx.doi.org/10.61186/iau.1189102>

ARTICLE INFO

Received: 02.10.2024

Accepted: 12.12.2024

Corresponding Author:

Behboud Yarigholi

Email:

behboud.yarigholi@yahoo.com

Keywords:

Educational challenges

Underage marriage

Female students

Abstract

The aim of the study was to analyze the educational challenges of underage marriage in female students. The statistical universe embraced all publications considering female students' underage marriage educational challenges. Thirty references were selected via screening based on concerning the dimensions of female students' underage marriage educational challenges as the sample for final reviewing. The research method was research synthesis based on Sandelowski & Barros (2007) seven steps. To collect data, all the articles discussing the female students' underage marriage and educational challenges applying qualitative method which were published during 2010-2023 in Iranian scientific research journals were reviewed. To analyze data thematic analysis and open and central coding procedure of the selected references was implemented. Finally, the results revealed 4 main components and 7 secondary components. The main components included the weakening of cultural capital, social consequences, reduction of personal and professional independence, and structural weaknesses of education. Also, following the analysis, the most important underlying causes of early marriage were also identified, which consisted of a main dimension called the causal conditions underlying underage marriage and four sub-dimensions including family, cultural, social and economic. It could be concluded that informing parents about the impaired effects of underage marriage of girls was effective and since it is a part of this process related to the education and cultural promotion of families, the importance of education as a tool to increase the age of marriage is undeniable. Therefore, educational policy makers are expected to play an important role in different dimensions, especially the cultural dimension.

Extended abstract

Introduction: All over the world, underage marriage is one of the most important social and cultural issues that could have many consequences. The United Nations Children's Fund (UNICEF) emphasizes that child marriage is a major social concern and a violation of the rights of children - whether it happens to a girl or a boy - because it denies basic rights to health, nutrition, education and freedom, and girls who are get married at a young age, they don't grow properly, and they don't have access to proper education physically and psychologically, and they are also associated with many social consequences. In addition, these children are associated with illiteracy and lack of access to education. Underage marriage may limit attendance at school or hinder attendance at school for various reasons, since education is one of the basic rights of children and plays an important role in improving their insight and awareness, but unfortunately, the phenomenon of underage marriage causes children to be deprived of the issue of education and the limitation of education quality Therefore the aim of the current study was to analyze the educational challenges of underage marriage in female students.

Method: The statistical universe embraced all publications considering female students' underage marriage educational challenges. Thirty references were selected via screening based on concerning the dimensions of female students' underage marriage educational challenges as the sample for final reviewing. The research method was research synthesis based on Sandelowski & Barros (2007) seven steps. To collect data, all the articles discussing the female students' underage marriage and educational challenges applying qualitative method which were published during 2010-2023 in Iranian scientific research journals were reviewed. To analyze data thematic analysis and open and central coding procedure of the selected references was implemented.

Results: Finally, the results revealed 4 main components and 7 secondary components. The main components included the weakening of cultural capital, social consequences, reduction of personal and professional independence, and structural weaknesses of education. Also, following the analysis, the most important underlying causes of early marriage were also identified, which consisted of a main dimension called the causal conditions underlying underage marriage and four sub-dimensions including family, cultural, social and economic. It could be concluded that informing parents about the impaired effects of underage marriage of girls was effective and since it is a part of this process related to the education and cultural promotion of families, the importance of education as a tool to increase the age of marriage is undeniable.

Conclusions: Accepting the role and responsibility of a wife at the same time causes the emergence of conflict and multiple roles in childhood and adolescence. Due to the interference of these responsibilities, in most cases, girls are forced to drop out of school, or if they continue to study, they face academic failure and other challenges of continuing their studies. In relation to social consequences, when communication with friends, peers, educational officials and social groups is suddenly cut off, part of the students' social capital is lost. Even if this relationship is not interrupted and they continue their studies, we witness many social pressures imposed on them by their families, such as the lack of cooperation and opposition of the families, insinuation and emphasis of others on the

importance of life over education. Condemning the continuation of education for married women and... Another social consequence is the formation of destructive interactions with classmates, which we face as a serious injury. Due to dropping out of school and lack of skills, these individuals have to enter jobs that have low benefits and less job security. Therefore, as conclusion educational policy makers are expected to play an important role in different dimensions, especially the cultural dimension.

Authors Contributions: Nahid Ajourlo: Designing the general framework, compiling the content and gathering data and conclusions. Dr. Behboud Yarigholi: editing the article and corresponding author. All authors reviewed and approved the final version of the article.

Acknowledgments: The authors express their gratitude to all those who contributed to this article.

Conflict of Interest: The authors declared there are no conflicts of interest in in this article.

Funding: This research did not receive any financial support.

واکاوی چالش‌های تحصیلی ازدواج زود هنگام دختران دانش آموز

ناهید آجورلو^۱، بهبود یاری‌قلی^۲

۱. کارشناسی ارشد تحقیقات آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران.
۲. دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران.

چکیده

هدف پژوهش حاضر، واکاوی چالش‌های تحصیلی ازدواج زود هنگام دختران دانش آموز بود. جامعه پژوهش تمامی متون چالش‌های تحصیلی ازدواج زود هنگام دختران دانش آموز بود. نمونه پژوهش با در نظر گرفتن میزان ارتباط با متون چالش‌های تحصیلی و ازدواج زود هنگام غربال و تعداد ۳۰ منبع برای بررسی نهایی انتخاب شد. روش پژوهش سنتز پژوهشی و با بهره‌مندی از گام‌های هفت‌گانه سندلوسکی و باروس (۲۰۰۷) بود. جهت گردآوری داده‌ها، از مقالات مرتبط با حوزه ازدواج زود هنگام و چالش‌های تحصیلی در داخل کشور استفاده شد که در فاصله سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۴۰۲ با استفاده از روش کیفی انجام شده بود و در مجلات علمی پژوهشی معتبر داخلی منتشر شده بودند. داده‌ها با استفاده از تحلیل تماتیک و کدگذاری باز و محوری منابع منتخب مورد تحلیل قرار گرفت. در نهایت نتایج این تحلیل ۴ مولفه اصلی و ۷ مولفه فرعی بود. مولفه‌های اصلی تضعیف سرمایه فرهنگی، پیامدهای تقلیل استقلال شخصی و شغلی و ضعف‌های ساختاری آموزش و پرورش بود. هم‌چنین در پی تحلیل‌ها مهم‌ترین علل زمینه‌ساز ازدواج زود هنگام نیز شناسایی شد که متشکل از یک بعد اصلی تحت عنوان شرایط علی و زمینه‌ساز ازدواج زود هنگام و چهار بعد فرعی شامل عوامل خانوادگی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی بود. بدین ترتیب آگاه‌سازی والدین در زمینه اثرات سوء ازدواج زود هنگام دختران موثر بود و از آن جایی که بخشی از این فرایند مرتبط با آموزش و ارتقای فرهنگی خانواده‌هاست اهمیت تحصیلات به عنوان ابزاری برای افزایش سن ازدواج، غیر قابل انکار است. لذا از سیاست‌گذاران آموزشی و تربیتی انتظار می‌رود در ابعاد مختلف به خصوص بعد فرهنگی نقش مهمی را ایفا کنند.

کلیدواژه‌گان: چالش‌های تحصیلی، ازدواج زود هنگام، دختران دانش آموز.

در سرتاسر جهان در کشورها و مناطق مختلف، ازدواج زود هنگام، پدیده جدیدی نیست یکی از مشخصه‌های حائز اهمیت ازدواج، سن ورود به ازدواج است و به طور کلی این رسم عجیب در بعضی فرهنگ‌ها جا افتاده که دختران باید در سنین کم ازدواج کنند. فقر فرهنگی، پایبندی به اصول و رعایت سنن قدیمی و سنتی توسط بسیاری از این خانواده‌ها سبب شده تا دختران کم سن و سال، گرفتار معضلات متعدد ناشی از ازدواج زود هنگام شوند. طبق تعریف یونیسف ازدواج زود هنگام، انجام ازدواج قبل از سن ۱۸ سالگی است. کنوانسیون حقوق کودکان به کسی که در سنین تولد تا ۱۸ سالگی قرار دارد، کودک اطلاق می‌کند. صندوق جمعیت سازمان ملل نیز، هر نوع ازدواج کودکان در سن زیر ۱۸ سال (قبل از آن که دختر به لحاظ جسمی و روانی آمادگی مسئولیت‌های زناشویی و مادری داشته باشد) را «ازدواج زود هنگام» یا «کودک‌همسری» تعریف کرده است (Ahmady, 2016). این در حالی است که سن قانونی ازدواج در ایران با سایر جوامع متفاوت است و طبق ماده ۱۰۴۱ قانون مدنی صراحتاً حداقل سن را برای دختران ۱۳ سال تمام شمسی اعلام کرده است، به علاوه اینکه استثنائاتی وجود دارد که با وجود این شرایط، می‌توان زیر سن قانونی ازدواج نمود (Shabani, 2017). پدیده ازدواج زود هنگام اثرات نامطلوب متعددی بر رفاه افراد درگیر دارد.

بسیاری از مطالعات نشان می‌دهد هنجارهای اجتماعی پیرامون ازدواج به طور معناداری با تحصیل دختران و اشتغال زنان مرتبط است (Kenny et al., 2019). آموزش نقش مهمی در ارتقای سرمایه فرهنگی، بینش و آگاهی کودکان در دوران مدرسه دارد، اما متأسفانه پدیده ازدواج زود هنگام موجب محرومیت کودکان از امر تحصیل و آموزش می‌شود. بی‌تردید آموزش مطلوب می‌تواند به رشد دانش و مهارت‌ها، توانایی اعتماد به نفس و قدرت تصمیم‌گیری کمک کند (Mirshah, 2021). بر اساس گزارش UNICEF (2005) دخترانی که در سنین نوجوانی ازدواج می‌کنند به درستی رشد نمی‌کنند. از نظر جسمی و روانی نیز به آموزش مطلوب دسترسی ندارند و هم‌چنین با پیامدهای اجتماعی و فرهنگی بسیاری همراه می‌باشند. ازدواج کودکان با بی‌سوادی و عدم دسترسی به آموزش همراه است (Plan International, 2015; Chakraborty, 2019). ازدواج زود هنگام نه تنها بر سلامت کودک بلکه بر آموزش آن‌ها نیز تأثیر می‌گذارد (Mahato, 2016). ازدواج زود هنگام ممکن است به دلایل مختلف باعث محدودیت حضور در مدرسه و یا مانعی برای حضور در مدرسه باشد (Raj et al., 2019). در عین حال UNICEF (2011) تأکید کرده که ازدواج کودکان یک نگرانی اجتماعی بزرگ و نقض حقوق کودکان است. در سطح جهان، سالانه ۱۵ میلیون دختر تا سن ۱۸ سالگی ازدواج می‌کنند. تا سال ۲۰۳۰، ۹۵۰ میلیون دختر در کودکی ازدواج خواهند کرد (UNICEF, 2016). آمارهای رسمی و دولتی در ایران حاکی از این است که سالانه ده‌ها هزار دختر ازدواج می‌کنند. بر اساس گزارش UNICEF (2022)، ۱۷ درصد از ازدواج‌های انجام شده در کشور نیز مربوط به دختران زیر سن ۱۸ سال است. مطابق با آمار منتشر شده از سوی مرکز آمار که مربوط به بهار سال ۱۴۰۰ است، تعداد ازدواج دختران ۱۰ تا ۱۴ ساله در بهار ۱۴۰۰ با حدود ۳۲ درصد رشد در قیاس با آمار مشابه خود در بهار سال ۱۳۹۹ به ۹۷۵۳ ازدواج رسیده است. مطابق با همین آمار، ۴۵ هزار و ۵۲۲ دختر ۱۵ تا ۱۹ ساله نیز در بهار ۱۴۰۰ ازدواج کرده‌اند (Chenani et al., 2022). این در حالی است که آمار مذکور تنها مربوط به ازدواج‌های ثبت رسمی شده در سازمان ثبت احوال کشور است و به گفته کارشناسان اغلب ازدواج کودکان ثبت نشده و همین امر منجر به نبود آمار دقیق در این حوزه می‌شود (Iran Statistics Center, 2021). در ادامه این ازدواج‌ها و با حذف ممنوعیت تحصیل دختران متاهل در مدارس روزانه، دانش‌آموزان دختر ازدواج کرده می‌توانند با رعایت شئون دانش‌آموزی و اصول اخلاقی و تربیتی در مدارس روزانه به تحصیل خود ادامه دهند. متن ماده ۶۹ آیین‌نامه اجرایی مدارس مصوب شورای عالی آموزش و پرورش در سال ۱۴۰۰ مبنی بر ثبت‌نام و نحوه ادامه تحصیل دختران دانش‌آموز ازدواج کرده در مدارس روزانه است. در این آیین‌نامه اشاره شده است که دانش‌آموزان ازدواج کرده می‌توانند با رعایت شئون دانش‌آموزی و اصول اخلاقی و تربیتی با دیگر دانش‌آموزان، مانند سایرین در مدارس روزانه ثبت‌نام و به تحصیل ادامه دهند. ازدواج در دوران کودکی و نوجوانی در بسیاری موارد فرصت ادامه تحصیل و اشتغال را از بسیاری از دختران سلب می‌کند. این باعث حسرت

و ندامت آن‌ها در آینده شده و چالش‌هایی مانند افسردگی، افکاری در جهت اقدام به خودکشی، احساس حقارت و اعتمادبه‌نفس پایین را به‌همراه دارد و آن‌ها را به انزوای اجتماعی سوق می‌دهد (Yoosefi Lebni, 2023). ازدواج زود هنگام توانایی دختران را برای حضور در مدرسه پس از ازدواج به خطر می‌اندازد و آن‌ها را در معرض مجموعه‌ای از پیامدهای اجتماعی و بهداشتی نامطلوب مرتبط با ترک تحصیل قرار می‌دهد (Delprato et al., 2015). ماندن در مدرسه راهی برای جلوگیری از چالش‌های تحصیلی ازدواج زود هنگام است. هم‌چنین در زمینه ازدواج کودکان و نوجوانان، اعتقاد بر این است که اگرچه ازدواج زود هنگام را می‌توان استرس‌زا ارزیابی کرد، اما ارزیابی دانش‌آموزان متأهل از ازدواج‌شان با توجه به زمان درک شده و برخوردهای ذهنی فردی آن‌ها تعیین می‌کند که آیا آن‌ها تجربیات مثبت یا تجربیات چالش‌برانگیز و منفی را گزارش خواهند کرد (Beattie et al., 2015). می‌توان پژوهش‌های کیفی متعددی را بر این اساس یافت که به شناسایی و فهم چالش‌های ازدواج زود هنگام دختران پرداخته‌اند و این امکان را فراهم نموده‌اند تا با سنتز این مطالعات، به بینشی عمیق و تجمیع و تبیینی جدید از چالش‌های تحصیلی ازدواج زود هنگام دست یافت. به علاوه اینکه این تجربیات می‌تواند سیاست‌گذاران، مدیران آموزش و پرورش، مدیران مدارس و معلمان را از ماهیت و درجه چالش‌های تحصیلی دانش‌آموزان متأهل آگاه کند تا بتوانند سیاست‌هایی را باهدف کمک به دانش‌آموزان متأهل در مدیریت پریشانی‌های ازدواج‌شان و پدیده ازدواج زود هنگام اتخاذ کنند. لذا هدف پژوهش حاضر، واکاوی چالش‌های تحصیلی ازدواج زود هنگام: یک مطالعه فراترکیب بود.

روش

طرح پژوهش، جامعه آماری و روش نمونه‌گیری

روش پژوهش حاضر بصورت کیفی و با استفاده از سنتز پژوهشی و با بهره‌مندی از گام‌های هفت‌گانه مشخص شده (Sandelowski & Barros, 2007) بود (سنتز پژوهشی، نوعی مطالعه کیفی است که یافته‌های سایر تحقیقات کیفی در زمینه یک موضوع را به‌عنوان داده به کار می‌گیرد). جامعه پژوهش تمامی متون چالش‌های تحصیلی ازدواج زود هنگام دختران دانش‌آموز بود. نمونه پژوهش با در نظر گرفتن میزان ارتباط با متون چالش‌های تحصیلی و ازدواج زود هنگام غربال و تعداد ۳۰ منبع برای بررسی نهایی انتخاب شد.

روش اجرا

مرحله اول: تنظیم سوالات پژوهش

در مرحله اول، جهت تنظیم سوالات پژوهش عموماً از چهار پارامتر چه چیزی، چه کسی، چه زمانی و چگونه؛ استفاده می‌شود؛ لذا با توجه به این ملاک‌ها، در پژوهش حاضر، سؤال ذیل مورد بررسی قرار گرفت: چالش‌های تحصیلی هویت هم‌زمان دانش‌آموزی و همسری در ازدواج زود هنگام کدام‌اند؟

مرحله دوم: بررسی نظام‌مند متون

در این گام برای گردآوری داده‌های پژوهش از داده‌های ثانویه به نام اسناد و مدارک گذشته استفاده شد. در طول جستجو، به طور مداوم تعاریف عبارات جستجو یا بازه زمانی به طور مستمر دوباره ارزیابی گردید.

بدین ترتیب جهت گردآوری داده‌ها، از مقالات مرتبط با حوزه ازدواج زود هنگام و چالش‌های تحصیلی آن در داخل کشور استفاده شده است که در فاصله بین سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۴۰۲ با استفاده از روش کیفی انجام شده و در مجلات علمی پژوهشی معتبر داخلی منتشر شده بودند. منابع جستجو از بانک‌های اطلاعاتی شامل پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی (SID)، پایگاه مجلات تخصصی نور (Noormags)، پایگاه سیویلیکا (Civilica)، مرجع فراگیر مجلات علمی و تخصصی ایرانی (Magiran) و پرتال جامع علوم انسانی بودند که با استفاده از کلیدواژه‌های ازدواج زود هنگام، پیامدهای ازدواج زود هنگام، ازدواج زودرس، ازدواج کودکان، دانش‌آموزان متأهل، ترک تحصیل و

چالش‌های تحصیلی ازدواج زود هنگام بدون آنکه بازه زمانی خاصی مدنظر باشد مورد جستجو قرار گرفتند.

مرحله سوم: جستجو و گزینش مبانی پژوهشی

پس از جستجو، نوبت به انتخاب، ارزیابی، خلاصه کردن و ترکیب شواهد برای پاسخگویی به پرسش پژوهش رسید. در این مرحله پژوهش‌هایی که برای ورود به سنتز پژوهی جمع‌آوری شده بودند مورد نقد و ارزشیابی قرار گرفتند تا مشخص شود دارای شرایط ورود به تحقیق می‌باشند. معیارهای ورود به سنتز پژوهی از جمله: تناسب با مسئله و هدف پژوهش، روش جمع‌آوری داده‌ها و تجزیه و تحلیل آن‌ها (کیفی باشد) و وجود شواهد کافی جهت ارائه یافته‌ها بودند که بر این اساس تعداد ۳۰ پژوهش انتخاب شدند. پارامترهای مختلفی مانند عنوان، چکیده، محتوا و جزئیات مقاله در نظر گرفته شده و مقاله‌هایی که با پرسش و هدف پژوهش تناسبی نداشتند، حذف شدند.

مرحله چهارم: استخراج و تحلیل یافته‌ها

در این مرحله محتوای مقالات به دقت مطالعه شده و شاخص‌های اساسی استخراج می‌شود. در ادامه در قالبی اتصال دهنده، اطلاعات به دست آمده ترکیب می‌شوند؛ بنابراین در این گام اطلاعات پژوهش‌ها در قالب جدولی دسته‌بندی شدند. این جدول شامل اطلاعات ذیل می‌باشد: عنوان، نام و نام خانوادگی پدیدآورندگان، سال انتشار، روش و هدف پژوهش، نمونه مورد مطالعه، نتایج و یافته‌های پژوهش. در واقع تمام تلاش‌های پژوهش به روش سنتز پژوهی در این مرحله متجلی می‌شود.

در این مرحله، پژوهشگر به دنبال کدهای برآمده از فرایند فراترکیب بود. بدین جهت با استفاده از شیوه استقرایی و روش تحلیل تماتیک، مقالات مورد بازخوانی قرار گرفتند و به تدریج فرایند سنتز و تفسیر یافته‌ها صورت گرفت تا جایی که برای تمام مفاهیم شناسایی شده از منابع مرتبط با مسئله‌یابی، کدی در نظر گرفته شده و به تفسیری یکپارچه و جدید از یافته‌ها ارائه شد. در این مرحله پژوهشگر هر مقاله را با رهاوبارها مطالعه کرده تا اطمینان حاصل شود تمام مفاهیم و روابط، مورد بررسی قرار گرفته‌اند. پس از چندین مرحله بازبینی، پالایش و ترکیب اطلاعات، مفاهیم اولیه و مقولات فرعی و اصلی به گونه‌ای که به بهترین نحو توصیف کننده باشند، استخراج شدند و در قالب چارچوب مفهومی قرار گرفتند.

مرحله ششم: کنترل کیفیت

اعتباریابی یافته‌ها مهم‌ترین بخش هر فعالیت پژوهشی است. در پژوهش حاضر سعی شده است از طریق استفاده از کانال‌های جستجوی معتبر، انتخاب دقیق مقالات پژوهشی مرتبط، حذف مقالات غیر مرتبط و بازگشت‌های مکرر به داده‌ها و مطالعات اولیه اطمینان حاصل شود تا روایی پژوهش تضمین شده است. جهت اطمینان‌پذیری پژوهش نیز کدهای استخراج شده در اختیار یکی از متخصصان حوزه علوم تربیتی قرار گرفت و پس از اظهار نظر درباره‌ی آن‌ها و انجام اصلاحات مورد تایید نهایی واقع شدند.

مرحله هفتم: ارائه فراترکیب

در مرحله آخر به ارائه یافته‌ها از مراحل پیشین پرداخته می‌شود؛ بنابراین با توجه به بررسی معانی کدها، مفاهیم در یک مفهوم مشابه دسته‌بندی می‌شوند. سپس مفاهیم به دست آمده تجمیع شده و در مقوله‌های کلی‌تر قرار می‌گیرند. Strauss & Corbin (1990) معتقدند که "سه منبع مهم برای برچسب‌های مقوله‌ها عبارت‌اند از: 1- سازه‌های ادراکی خود تحلیلگر 2- اصطلاحات تکنیکی که از پیشینه‌های نظری و تخصصی بیرون می‌آیند 3- زبانی که به وسیله آگاهی دهندگان به کار می‌رود". با استناد به این منبع نامگذاری مقوله‌های به دست آمده در تعیین برچسب مقوله‌ها بر اساس رهیافت استراوس و کوربین انجام گرفت.

یافته‌ها

هدف اصلی از انجام این پژوهش، واکاوی چالش‌های تحصیلی ازدواج زود هنگام با استفاده از رویکرد کیفی و روش

سنتز پژوهشی است. در این روش هدف، شناخت یک پدیده بر اساس مطالعات موجود و فراتر از مجموع نتایج آن مطالعات است. بنابراین بررسی نظام‌مند پژوهش‌ها صورت‌گرفت و نتایج جستجو و گزینش مبانی پژوهشی انجام شد. سپس داده‌های پژوهش با استفاده از روش استقرایی و تحلیل تماتیک، تجزیه و تحلیل و استخراج شدند. یافته‌های پژوهش نشان داد که چالش‌های تحصیلی ازدواج زود هنگام شامل ۳۴ مفهوم اولیه، هفت تم فرعی و چهار تم اصلی می‌باشد. تضعیف سرمایه فرهنگی، پیامدهای اجتماعی، تقلیل استقلال شخصی و شغلی و ضعف‌های ساختاری آموزش و پرورش به‌عنوان چهار تم اصلی شناسایی شدند و دارای تم‌های فرعی قابل تاملی می‌باشند. نتایج مراحل کدگذاری و تحلیل و ترکیب یافته‌های کیفی در جدول ۱ ارائه شده است. مدل مفهومی پژوهش در شکل ۱ ارائه شده است.

Figure 1. Conceptual model of educational challenges of early marriage

در اثنای تحلیل مطالعات اولیه و کدگذاری مفهیمی، مقوله‌هایی عیان شد که شرایط و علل زمینه‌ساز ازدواج زود هنگام را نمایان می‌کردند تا جایی که طی روند مقایسه مدام میان داده‌ها، ترکیب و جمع‌بندی آن‌ها مهم‌ترین علل زمینه‌ساز ازدواج زود هنگام استخراج شدند که عوامل خانوادگی، عوامل فرهنگی، عوامل اجتماعی و عوامل اقتصادی از جمله‌ی مقولات فرعی بودند که در جدول ۱ آورده شده‌اند.

Table 1.
The most important causes of early marriage

Research evidence	(Concepts (initial coding	Sub- themes	Main themes
پورعباسی و همکاران (۱۴۰۲)، رحیمی و همکاران (۱۴۰۲)، سبزه‌ای و کوبکی ذاکر (۱۴۰۲)، ستاری سفیدان جدید (۱۴۰۲)، عنایت و زارع (۱۴۰۲)، بیرانوند و همکاران (۱۴۰۱)، سلحشور و حبیب پور گتابی (۱۴۰۱)، حاجیلو و همکاران (۱۴۰۰)، جوادیان و همکاران (۱۳۹۹)، خضری و همکاران (۱۳۹۸)، غدیری (۱۳۹۵)، افتخارزاده (۱۳۹۴).	بی‌سوادی و سطح تحصیلات پایین والدین اختلال‌های روانی پدر و مادر مردسالاری، اقتدار و سخت‌گیری والدین فرار از خانواده نابسامان زندگی با پدر و مادر ناتنی اعتیاد والدین	عوامل فرهنگی	شرایط علی و زمینه‌ساز ازدواج زودهنگام
پورعباسی و همکاران (۱۴۰۲)، رحیمی و همکاران (۱۴۰۲)، سبزه‌ای و کوبکی ذاکر (۱۴۰۲)، ستاری سفیدان جدید (۱۴۰۲)، شهریار و باقری (۱۴۰۲)، عنایت و زارع (۱۴۰۲)، مجدی و همکاران (۱۴۰۲)، بهرامی و همکاران (۱۴۰۱)، بیرانوند و همکاران (۱۴۰۱)، سلحشور و حبیب پور گتابی (۱۴۰۱)، حاجیلو و همکاران (۱۴۰۰)، کمالی و همکاران (۱۴۰۰)، عسکری ندوشن و همکاران (۱۳۹۹)، کریمی خنجری و مینا (۱۳۹۹)، حسینی‌فر و اکبری (۱۳۹۸)، خضری و همکاران (۱۳۹۸)، روحانی و همکاران (۱۳۹۸)، فرضی زاده و همکاران (۱۳۹۶)، غدیری (۱۳۹۵).	عادت و پندار غلط در مورد عدم ضرورت تحصیل با ادامه تحصیل دختران بی‌اهمیتی تحصیل دختران همزادپنداری دختران با یکدیگر بلوغ جنسی زودرس تبعیض جنسیتی موقعیت محل زندگی عدم دسترسی به مراکز آموزشی فقدان محیط و امکانات آموزشی مناسب برای دختران (عدم دسترسی به فرصت‌های آموزشی) اعتقادات و انگیزه‌های مذهبی	عوامل فرهنگی	
رحیمی و همکاران (۱۴۰۲)، شهریار و باقری (۱۴۰۲)، پورعباسی و همکاران (۱۴۰۲)، عنایت و زارع (۱۴۰۲)، بیرانوند و همکاران (۱۴۰۱)، سلحشور و حبیب پور گتابی (۱۴۰۱)، کریمی خنجری و مینا (۱۳۹۹)، حسینی‌فر و اکبری (۱۳۹۸)، خضری و همکاران (۱۳۹۸)، فرضی زاده و همکاران (۱۳۹۶)، غدیری (۱۳۹۵)، لطفی (۱۳۸۹).	فشارهای اجتماعی محل سکونت (طرز تفکر در مورد سن ازدواج، سنت‌ها و رسوم محلی و...) حفظ آبرو و فرار از فشارهای اجتماعی (شایعات مردم به سبب خروج دختر از منزل، رفت‌وآمد بسیار یک خواستگار به خانه دختر، باور به احتمال انحراف دختر و...) ترس از مجرد ماندن و نفوذ همسالان متاهل ترس از گسستن پیوندهای خویشاوندی سنت‌ها و هنجارهای سوگیرانه محدودیت زنان در ورود به عرصه عمومی	عوامل اجتماعی	
رحیمی و همکاران (۱۴۰۲)، سبزه‌ای و کوبکی ذاکر (۱۴۰۲)، پورعباسی و همکاران (۱۴۰۲)، شهریار و باقری (۱۴۰۲)، بهرامی و همکاران (۱۴۰۱)، بیرانوند و همکاران (۱۴۰۱)، سلحشور و حبیب پور گتابی (۱۴۰۱)، حاجیلو و همکاران (۱۴۰۰)، کمالی و همکاران (۱۴۰۰)، کریمی خنجری و مینا (۱۳۹۹)، حسینی‌فر و اکبری (۱۳۹۸)، روحانی و همکاران (۱۳۹۸)، خضری و همکاران (۱۳۹۸)، فرضی زاده و همکاران (۱۳۹۶)، مقدادی و جوادی‌پور (۱۳۹۶)، غدیری (۱۳۹۵)، افتخارزاده (۱۳۹۴).	وضعیت اقتصادی نامناسب خانواده هزینه‌های تحصیلی فرزندان شرایط اقتصادی مطلوب خانواده خواستگار	عوامل اقتصادی	

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر باهدف واکاوی چالش‌های تحصیلی ازدواج زود هنگام انجام شده است. با توجه به ماهیت مسئله، هدف پژوهش رویکرد کیفی و روش سنتز پژوهشی مورد استفاده قرار گرفت یافته‌ها نشان داد اصلی‌ترین چالش‌های تحصیلی ازدواج زود هنگام شامل چهار مولفه می‌باشد: تضعیف سرمایه فرهنگی، پیامدهای اجتماعی، تقلیل استقلال شخصی و شغلی و ضعف‌های ساختاری آموزش و پرورش که به همراه زیر مولفه‌های آن‌ها مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

تضعیف سرمایه فرهنگی: بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر یکی از پیامدهای معمول ازدواج زود هنگام، ترک تحصیل و بازماندن از تحصیل است که نتیجه‌ای جز تضعیف سرمایه فرهنگی، درماندگی و ناتوانی تحصیلی و از دست دادن فرصت‌های آموزشی لازم برای کسب مهارت‌های زندگی را در پی نخواهد داشت. آموزش نقش مهمی در ارتقای بینش و آگاهی کودکان در دوران مدرسه دارد، اما متأسفانه پدیده ازدواج زود هنگام موجب محرومیت کودکان از امر تحصیل و آموزش می‌شود. بی‌تردید آموزش مطلوب می‌تواند به رشد دانش و مهارت‌ها، توانایی اعتماد به نفس و قدرت تصمیم‌گیری کمک کند (Mirshah, 2021). حال اگر این دانش آموزان هم‌زمان با ازدواج مشغول به ادامه‌ی تحصیل نیز باشند، چالش‌های فراوانی وجود دارد. پذیرش نقش و مسئولیت همسری هم‌زمان با تحصیل موجب بروز تعارض و چندگانگی نقش‌ها در سنین کودکی و نوجوانی که دوره بحران نیز است، می‌گردد. اینکه بایستی به وظایف خود از جمله حضور در مدرسه، انجام تکالیف، حضور در امتحانات و... به خوبی اهتمام ورزند؛ در کنار نقش‌های همسری و در ادامه مادری آن‌ها تداخل ایجاد می‌کند. در پی تداخل این مسئولیت‌ها با نقش دانش‌آموزی، در بیشتر موارد دختران یا مجبور به ترک تحصیل می‌شوند یا در صورت ادامه تحصیل با افت تحصیلی و چالش‌های دیگر حضور در مدرسه روبرو می‌گردند (Zarei Mahmoodabadi & Zarei, 2021). کودک همسران زمانی که نتوانند تکالیف درسی خود را به انجام برسانند، دچار استرس می‌شوند؛ در اثنا این اتفاقات دانش‌آموزان متاهل از نقش دانش‌آموزی خود فاصله گرفته و دچار دل‌زدگی تحصیلی می‌شوند (Kamali et al., 2021).

پیامدهای اجتماعی: بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر پیامد دیگر ازدواج زود هنگام تضعیف و تعلیق فرایندهای جامعه‌پذیری است. وقتی به یکباره ارتباط با دوستان، همسالان، مسئولین آموزشی و گروه‌های اجتماعی قطع می‌شود، موجب از دست دادن بخشی از سرمایه اجتماعی دانش‌آموزان می‌گردد و بر هویت فرد تاثیر می‌گذارد (Ja-vadian et al., 2018). بیان می‌کنند این جدایی فرصت تعامل و یادگیری از همسالان را از آن‌ها می‌گیرد و مانع رشد شخصیت و تعاملات اجتماعی نوجوانان می‌شود. حتی اگر این ارتباط قطع نگردد و مشغول به ادامه تحصیل باشند، شاهد فشارهای اجتماعی از سوی خانواده‌ها بر آنان تحمیل می‌گردد. هر گاه این دختران در مورد بلندپروازی‌های خود برای ادامه تحصیل و یافتن شغل صحبت می‌کنند، این ترس و اضطراب مجدداً خود را در بستر درماندگی ناشی از تمسخر و مخالفت همسرانشان، نشان می‌دهد (Enayat & Zare, 2023). علت ترک تحصیل این دختران معمولاً به ممانعت پدر یا شوهر برمی‌گردد. زنان کودک همسر عموماً یا پیش از ازدواج و از طرف پدر خانواده و یا در آستانه ازدواج توسط شوهر از تحصیل منع شده‌اند (Eftekharzade, 2015).

تقلیل استقلال شخصی و شغلی: بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر دانش‌آموزانی است که در سنین پایین ازدواج می‌کنند به دلیل ترک تحصیل و فقدان مهارت مجبورند وارد مشاغل شوند که از مزایای پایین و امنیت کمتری برخوردارند. هم‌چنین آینده خود را چندان مطلوب توصیف نمی‌کنند برخی خود را ناچار به ازدواج زود هنگام می‌دانند و عنوان می‌کنند که شرایط مالی خانواده، رقابت با همسالان، ترس از مورد انتخاب واقع نشدن تا زمانی که وقت ازدواج‌شان بگذرد و... آن‌ها را مجبور به تن دادن به ازدواج زود هنگام کرده است (Hosseinyfar & Akbari, 2020). ازدواج زود هنگام اغلب منجر به زایمان زود هنگام می‌شود که با ترک تحصیل همراه است و منجر به کاهش فرصت‌های استقلال مالی می‌گردد (Khezri et al., 2019). کودک همسران به دلیل فقدان مهارت‌آموزی - خصوصاً از دید تحصیلی و پذیرش نقش مادری در سن کم، زمینه‌ناچیزی برای فعالیت‌های اقتصادی خواهند داشت (Alibazi et al., 2023). شایان ذکر است که پیشرفت هر جامعه‌ای از جنبه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی،

به آموزش افراد آن جامعه از دوران کودکی به‌ویژه از سنین پایین، بستگی دارد، و ترک تحصیل کودکان نیز اگر در پی ازدواج زود هنگام باشد، آنان را از ویژگی‌های شخصیتی‌ای که به رشدشان و در نتیجه به رشد جامعه کمک می‌کند، بازمی‌دارد (Enayat & Zare, 2023).

ضعف‌های ساختاری آموزش و پرورش: ضعف‌های ساختاری آموزش و پرورش به شکل قابل‌ملاحظه‌ای در ازدواج زود هنگام دانش‌آموزان پس از پایان دوره‌ی ابتدایی نمود داشته است. در واقع کمبود و یا نبود امکانات و زیرساخت‌های آموزشی دوره‌ی متوسطه در مناطق روستایی و محروم و عدم وجود زیرساخت‌های آموزشی متناسب با دانش‌آموزان ازدواج کرده، مسئله دیگری است که آن‌ها با آن روبرو هستند (Rahimi et al., 2023). هم‌چنین زنان نوجوان متأهل در مقایسه با زنانی که می‌خواهند در سنین بالاتر ازدواج کنند؛ دسترسی کمتری به امکانات آموزشی دارند (Kamali et al., 2021).

در ارتباط با شرایط علی و زمینه‌ساز ازدواج زود هنگام که شامل عوامل خانوادگی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی بودند نیز کم‌سوادی هم علت و هم معلول ازدواج زود هنگام است. بنابراین برای مقابله با ازدواج زود هنگام و کاهش آسیب‌ها و پیامدهای آن نیازمند نگرش‌های چندوجهی برای اتخاذ سیاست‌گذاری‌ها ضروری است (Abbaspour et al., 2021). بیان کردند نظام‌های خانواده، مدرسه، محله، فرهنگ، دین، سیاست، قوانین و مانند آن‌ها از جمله نظام‌هایی هستند که می‌توانند در این پدیده دخیل باشند و تحلیل صحیح روابط این نظام‌ها و تاثیر آن بر بروز ازدواج زود هنگام می‌تواند به روشن تر شدن زوایا و چالش‌های این پدیده یاری رساند. از آن جایی که بخشی از این فرایند مرتبط با آموزش و ارتقای فرهنگی خانواده‌ها است و هم‌چنین اهمیت تحصیلات به عنوان ابزاری برای افزایش سن ازدواج، غیر قابل انکار است، بنابراین یک سیستم آموزش اجباری و رایگان در سراسر کشور به خصوص در روستاها و مناطق محروم مورد نیاز می‌باشد.

سهیم نویسندگان: ناهید آجورلو: طراحی چارچوب کلی، تدوین محتوا و جمع‌آوری اطلاعات و نتیجه‌گیری. دکتر بهبود یاری‌قلی: طراحی چارچوب کلی، اصلاح مقاله و نویسنده مسئول. همه نویسندگان نسخه نهایی مقاله را بررسی و تأیید کردند.

سپاسگزاری: نویسندگان مراتب تشکر خود را از همه کسانی که در انجام این مقاله نقش داشته‌اند اعلام می‌دارند.

تعارض منافع: در این پژوهش هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان گزارش نشده است.

منابع مالی: این مقاله از حمایت مالی برخوردار نبوده است.

References

- Abbaspour, Z., Musavi, S. M., & Amanelahi, A. (2021). The designing and effectiveness of a premarital education program on attitude toward marriage and divorce in children of divorce. *Journal of Woman and Family Studies*, 9(3), 56-77. [Persian] DOI: [10.22051/jwfs.2021.35267.2655](https://doi.org/10.22051/jwfs.2021.35267.2655)
- Ahmady, K. (2016). Investigating the prevalence of child marriage and divorce in Iran. *New Research Quarterly in Human Sciences, New Period*, 1, 125-140 [Persian] URL: https://www.researchgate.net/publication/344592614_brrsy_myzan_shyw_azdwaj_w_talq_kwdkan_dr_ayran
- Alibazi, H., Zarei, E., & Mohammadi, K. (2023). Women's lived experience of the consequences of child marriage; A Qualitative phenomenological study. *Family Counseling and*

- Psychotherapy*, 12(2), 147-176. [Persian] DOI: [10.22034/fcp.2023.62736](https://doi.org/10.22034/fcp.2023.62736)
- Beattie, T. S., Bhattacharjee, P., Isac, S., Davey, C., Javalkar, P., Nair, S... & Heise, L. (2015). Supporting adolescent girls to stay in school, reduce child marriage and reduce entry into sex work as HIV risk prevention in north Karnataka, India: protocol for a cluster randomised controlled trial. *BMC Public Health*, 15(1), 1-12. URL: <https://bmcpublichealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12889-015-1623-7>
- Chakraborty, R. (2019). Child, not Bride. *Harvard International Review*, 40(1), 20-21. URL: <https://hir.harvard.edu/child-not-bride-child-marriage-among-syrian-refugees/>
- Chenani, F., Rezaifred, F., Jalali, F., & Jahangiri, S. (2022). Investigating the causes and harms of child marriage. *Culture studies and Art*, 7(1), 105-114. [Persian] URL: <https://civilica.com/doc/1735951/>
- Delprato, M., Akyeampong, K., Sabates, R., & Hernandez-Fernandez, J. (2015). On the impact of early marriage on schooling outcomes in Sub-Saharan Africa and South West Asia. *International Journal of Educational Development*, 44, 42-55. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0738059315000747>
- Eftekharzade, Z. (2015). The lived experience of women in early marriage. *Journal of Social Work Research*, 2(3), 108-156. [Persian] DOI: [10.22054/rjsw.2015.4746](https://doi.org/10.22054/rjsw.2015.4746)
- Enayat, H., & Zare, H. (2023). Qualitative analysis of the early child marriage experiences in secondary schools in Meimand city. *Social Problems of Iran*, 14(1), 135-162. [Persian] DOI: [10.61186/jspi.14.1.135](https://doi.org/10.61186/jspi.14.1.135)
- Hosseinyfar, M., & Akbari, Z. (2020). The study of social consequences of early marriage on girls' education (case study: Esfarvarin's Girl Students). *Research in Social Studies Education*, 1(2), 123-146. [Persian] URL: https://alborzmag.cfu.ac.ir/article_1047.html
- Iran Statistics Center. (2021). *Population and housing census results: detailed marital results*. [Persian] URL: <https://www.amar.org.ir>
- Javadian, S. R., Samali Ahmedabadi, E., Turkashund Moradabadi, M., & Abedi, M. (2018). Backgrounds and consequences of early marriage of girls aged 13 to 16 (Ardakan city, Yazd). *Iranian Journal of Social Studies*, 13(4), 31-54. [Persian] URL: <https://sid.ir/paper/952516/fa>
- Kamali, A., safari, K., & asadpour, A. (2021). Consequences of Marriage of Girls in Childhood. *Scds*, 10(2), 81-110. [Persian] URL: <http://journals.sabz.ac.ir/scds/article-1-1434-fa.html>
- Kenny, L., Koshin, H., Sulaiman, M., & Cislighi, B. (2019). Adolescent-led marriage in Somaliland and Puntland: A surprising interaction of agency and social norms. *Journal of Adolescence*, 72, 101-111. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0140197119300405>
- Khezri, F., Behnamjoo, F., & Parvin, S. (2019). Missing childhood and experience of violence as a face of life: Study of early marriages of women in Bahar County. *Journal of Social Work Research*, 6(21), 173-214. [Persian] DOI: [10.22054/rjsw.2021.49694.376](https://doi.org/10.22054/rjsw.2021.49694.376)
- Mahato, S. K. (2016). Causes and consequences of child marriage: A perspective. *International Journal of Scientific and engineering research*, 7(7), 698-702. URL: <https://www.ijser.org/researchpaper/Causes-and-Consequences-of-Child-Marriage-A-Perspective.pdf>

- Mirshah, S. (2021). *Consequences and harms of child marriage*. International conference on jurisprudence, law and religious studies. [Persian] URL: <https://sid.ir/paper/901919/fa>.
- Plan International. (2015). *New evidence on child marriage causes and solutions*. Plan International. URL: <https://plan-international.org/news/2015/11/09/new-evidence-on-child-marriage-causes-and-solutions/>
- Rahimi, N., Ghodrati, H., & Ghodrati, S. (2023). Exploring Women's Experience of Early Marriages: A Study in Titkanlu City, Iran. *Journal of Population Association of Iran*, 18(35), 57-95. [Persian] DOI: [10.22034/jpai.2023.1999279.1277](https://doi.org/10.22034/jpai.2023.1999279.1277)
- Raj, A., Salazar, M., Jackson, E. C., Wyss, N., McClendon, K. A., Khanna, A.,... & McDougal, L. (2019). Students and brides: a qualitative analysis of the relationship between girls' education and early marriage in Ethiopia and India. *BMC public health*, 19(1), 1-20. URL: <https://bmcpublihealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12889-018-6340-6>
- Sandelowski, M., & Barros, J. (2007). *Handbook for synthesizing qualitative research*. Springer publishing company Inc. URL: <https://parsmodir.com/wp-content/uploads/2020/03/MSynBook.pdf>
- Shabani, M. (2017). *Analysis of the marriage law for girls under 13 and boys under 16. Iranian Students' News Agency*. Retrieved on December 10. [Persian] URL: <https://www.isna.ir/news/97091004234>.
- Strauss, A., & Corbin, J. M. (1990). *Basics of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques*. Sage Publications, Inc. URL: https://research-proposal.ir/wp-content/uploads/2019/06/Basics_of_Qualitative_Research__Techniques_and_Procedures_for_Developing_Grounded_Theory.pdf
- UNICEF. (2016). *State of the World's Children: A fair chance for every child*. UNICEF press. URL: https://www.unicef.org/media/50076/file/UNICEF_SOWC_2016-ENG.pdf
- UNICEF. (2005). *Early marriage a harmful traditional practice a statistical exploration 2005*. Unicef. URL: <https://healtheducationresources.unesco.org/library/documents/early-marriage-harmful-traditional-practice-statistical-exploration>
- UNICEF. (2011). Child marriage. *UNICEF Information Sheet*, 1-4. URL: <https://www.unicef.org/protection/child-marriage>
- UNICEF. (2022). *Global database – Child marriage*. Retrieved from URL: <https://data.unicef.org/topic/child-protection/child-marriage/>.
- Yoosefi Lebni, J., Solhi, M., Ebadi Fard Azar, F., Khalajabadi Farahani, F., & Irandoost, S. F. (2023). Exploring the Consequences of Early Marriage: A Conventional Content Analysis. *INQUIRY: The Journal of Health Care Organization, Provision, and Financing*, 60, 00469580231159963. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/37073489/>
- Zarei Mahmoodabadi, H. Z., & Zarei, F. (2021). Causes and Consequences of Early marriage and the Occurrence of Child Marriage in Female Students in Yazd Province: Grounded Theory Study. *The Journal of Toloobehdasht*, 20(3), 12-27. [Persian] URL: <http://tbj.ssu.ac.ir/article-1-3180-fa.html>